

2018

KABINET ČUDES, r. Todd Haynes (ZDA, 2017)

Torek, 11. 12. 2018, ob 20.15

Mala dvorana Kulturnega doma Nova Gorica

Kabinet čudes (*Wonderstruck*, ZDA, 2017, čb/barvni, 117 min.)

Zanimivosti

Todd Haynes, avtor čudovitih del, ki smo jih imeli priložnost spoznati v preteklih letih, od Daleč od nebes prek enega najbolj domiselnih in inovativnih biografskih portretov, filma Bob Dylan: 7 obrazov, pa vse do sublimne Carol, nas tokrat popelje na potovanje v vesolje ameriškega pisatelja in ilustratorja knjig za otroke, Briana Selznicka. Kdor še ne pozna njegovih del, mu vsekakor priporočamo branje tudi v slovenski jezik prevedenega dvojca prekrasnih knjig, *Hugo Cabaret* in *Dežela čudes*. V prvi izmed teh je Selznick vpeljal čudovit pripovedni preplet na dveh ravneh, v besedi in podobi, pri čemer ti dve nista v klasičnem razmerju, ko besede pojasnjujejo ali razlagajo podobo oziroma obratno, ko podoba upodobi ali ilustrira dogajanje v besedi. Nasprotno, Selznick nam pripoveduje različni zgodbi

vzporedno, eno v besedah, drugo z ilustracijami, in tako ustvari enega najbolj čarobnih svetov v domeni sodobne literature za otroke in mladostnike. Haynes pa ta samosvoj in edinstveni svet na ponovno skrajno samosvoj način prevede v filmske podobe. Prepustite se mu in se z njim podajte na eno najbolj čarobnih filmskih popotovanj zadnjega leta.

Zgodba

Deklica leta 1927 pobegne od doma v New Jerseyju in se odpravi na Manhattan v upanju, da bo našla osebo, ki je zaznamovala njeno otroštvo: zvezdo nemega filma Lillian Mayhew. Petdeset let kasneje se gluhonemi deček po smrti svoje mame iz rodne Minnesote odpravi v New York, da bi tam poiskal svojega očeta. Ko ju, vsakega od njiju v njunem obdobju, pustolovščine vodijo skozi vrvež in kaos velemesta, kjer za vsakim vogalom odkrivata nove skrivnosti in svet, poln čudes, se v nekem trenutku oba zatečeta v newyorški prirodoslovni muzej. Njuni na videz povsem nepovezani zgodbi se nenadoma znajdeta v očarljivi simetriji, ki jo ženeta čudež in upanje. In na nepričakovan način se pričneta prepletati.

Komentar

»François Truffaut je nekoč rekel, da v kino pobegnemo, ko z življenjem nismo zadovoljni, in avtorji filma Kabinet čudes bi se z njim zagotovo strinjali. Režiser Todd Haynes, ki je do zdaj že posnel filme Žametne noči, Daleč od nebes in Carol, je za Kabinet čudes v Cannesu požel triminuten aplavz – morda tudi zato, ker na neki način najbrž bežimo vsi, pa naj bo v film ali kam drugam. Kabineti čudes so lahko muzeji, kinoteke, gledališča, antikvariati, zbirke redkih rastlin, metuljev, kamnov iz veselja ali miniaturni modeli mest; ko zbiramo in razvrščamo, življenje vsaj delno in vsaj začasno spravimo v red, četudi se kot celota temu še naprej upira. /.../ Vzporedni pripovedi delujeta tudi kot posvetilo filmom, ki so nastajali v dvajsetih in sedemdesetih: Rosina zgodba se odvije kot nemi film, ki leta 1929 že izumira – nanj se ne sklicuje le s črno-belo fotografijo, temveč tudi v smislu čustev in gestikulacije. Benov del po drugi strani spominja na filme iz sedemdesetih, ki so postavljeni na ulico, z intenzivnimi barvami, grobo površino in newyorškim poletjem, ki je videti, kot bi bilo posneto na film *kodachrome*. Obe pripovedi sta v večjem delu nemi: le da je druga videti kot različica nemega filma iz sedemdesetih, s pripadajočimi barvami, glasbo, nastopajočimi, scenografijo in fotografijo.«

Tina Poglajen, *MMC RTVSLO*

»Kabinet čudes, posnet po knjigi Briana Selznicka, je film o dečku in deklici, Benu (Oakes Fegley) in Rose (Millicent Simmonds), ki ju loči 50 let: ona živi leta 1927, on pa leta 1977. Oba sta gluha. Oba se odpravita v New York: ona išče filmsko zvezdnico Lillian Mayhew, s katero je povsem obsedena (ne brez razloga), on pa očeta, ki ga ni nikoli poznal (tudi mame ni več). Njen film je črno-bel, njegov barven. Ali se lahko v muzeju naravne zgodovine srečata brez nadnaravnih trikov? Absolutno. Todd Haynes, specialist za pozabljene filmske jezike, recimo za filmski jezik petdesetih (Daleč od nebes, Carol), namreč ne pokaže le, da ljudi »gensko« in emocionalno povezujejo detajli, ki se skrivajo v knjigah, časopisnih izrezkih, razglednicah, ploščah, miniaturnih panoramah in filmih, ampak tudi, da sta 'mrtvi' jezik nemega filma in filmski jezik sedemdesetih, ki ga je formiral, v sorodu.«

Marcel Štefančič, jr, *Mladina*

Izjava avtorja

»Skoraj vsi moji filmi so kostumski, ta pa je dvakrat kostumski. Ideje in podobe Manhattna dvajsetih let se mi je zdelo zanimivo postaviti ob bok New Yorku v enem njegovih najhujših, gospodarsko nazadujočih obdobjih poznih sedemdesetih. Najbolj pri vsem pa mi je bilo všeč, da film deluje kot klasična detektivka. /.../ V središču uganke je formalna zasnova: zakaj pripovedujemo ravno ti dve zgodbi in kako sta povezani. /.../ Ustvariti sem hotel nekaj, v kar bi vložil prav toliko ljubezni in pozornosti do podrobnosti, zgodovine in značajev, kot sem je vložil v svoje filme za odrasle, a nekaj, kar bi lahko gledali tudi otroci. Še enkrat sem si pogledal filme, ki so mi v otroštvu veliko pomenili, in ugotovil, da je šlo za zrela dela, ki niso bila nujno namenjena otroškemu občinstvu. /.../ Kabinet čudes pa je hkrati poklon ustvarjanju z rokami, s prsti ... Je poklon taktilni dimenziji – lepilu in črnilu na konicah prstov, stvarem, ki se jih spomnim iz otroštva. In nenazadnje, gre za poklon filmu samemu – izkušnji gledanja filma na velikem platnu.«

Todd Haynes, režiser in soscenarist

Režiser

Todd Haynes se je rodil leta 1961 v Los Angelesu. Po diplomu iz umetnosti in semiotike na univerzi Brown se je preselil v New York, kjer je leta 1987 dvignil veliko prahu s srednjemetražcem *Superstar: The Karen Carpenter Story*, biografijo ameriške pop pevke, v kateri je igralce nadomestil z lutkami *barbie*. Haynesov celovečerni prvenec *Strup (Poison, 1991)*, ki prikazuje tri različne zgodbe na temo AIDS-a, vsako v drugačnem filmskem stilu, je bil še bolj odmeven in je osvojil glavno nagrado žirije v Sundanceu. Sloves enega najbolj perspektivnih režiserjev ameriške neodvisne scene je utrdil s filmom *Na varnem (Safe, 1995)*, ki je Julianne Moore prinesel prvo glavno žensko vlogo v njeni karieri. V filmu *Žametne noči (Velvet Goldmine, 1998)* se je Haynes poklonil sceni *glam-rocka* zgodnjih sedemdesetih let in osvojil nagrado za najboljši umetniški prispevek na festivalu v Cannesu. Največji uspeh in širšo prepoznavnost je režiserju prinesel film *Daleč od nebes (Far From Heaven, 2002)*, v petdeseta leta postavljena melodrama po vzoru Douglasa Sirka, v kateri je glavno vlogo spet odigrala Julianne Moore. Film je prejel več pomembnih nagrad in štiri nominacije za oskarja. Večkrat nagrajena je bila tudi njegova svojska biografija, delo *Bob Dylan: 7 obrazov (I'm Not There, 2007)*, v katerem je Haynes ubral povsem drugačen režijski pristop in se znova vrnil k temi iz popularne glasbe. Film, ki je Cate Blanchett prinesel zlati globus za stransko igralko, poskuša skozi sedem različnih likov, ki jih igra sedem različnih igralcev, naslikati kolaž izmuzljive osebnosti in kariere Boba Dylana. Naslednji Haynesov projekt je bila peturna miniserija *Mildred Pierce*, ki je bila nagrajena s petimi emmyji, Kate Winslet pa je za svojo vlogo prejela tudi zlati globus. Nazadnje smo si v domačih kinodvoranah lahko ogledali Haynesov šesti celovečerec *Carol*, tenkočutno upodobitev ljubezni med dvema ženskama v patriarhalnem ozračju petdesetih let. Film, posnet po romanu Patricie Highsmith, je Rooney Mara prinesel nagrado za najboljšo igralko na festivalu v Cannesu, nominiran pa je bil tudi za šest oskarjev. *Kabinet čudes* je Haynesov sedmi celovečerec.